

Zagrebačka gora i gradski šumar ing. Albin Leustek

Netom poslije Prvoga svjetskog rata, 1919. godine, ing. Albin Leustek postao je glavnim šumarom u šumariji grada Zagreba. Uvodeći suvremene načine gospodarenja, šumarija je pod njegovim vodstvom počela proširivati gradsku šumu i zaokruživati zeleno područje namijenjeno odmoru i ugodnom boravku Zagrepčana. Ta je Leustekova namjera naišla na potporu čitavoga tadašnjega gradskog poglavarstva. Po uzoru na veće europske gradske aglomeracije, i u Zagrebu su se nastojala formirati zelena područja. Tako je, na primjer, njemački grad Köln, na čelu s gradonačelnikom Adenauerom, podržao ing. Leusteka u namjeri da oblikuje ozbiljniji i cjelovit kompleks gradske šume za rekreaciju građana. Leustekovi su planovi bili vrlo složeni, a

zajedno s gospodarskim osnovama za gospodarenje šumom obuhvatili su i uređenje gradske šume za potrebe Zagrepčana. Sličnog se pothvata latio i Leustekov suvremenik i prijatelj ing. Ante Premužić na Velebitu.

Ne bi trebalo zaboraviti da je pothvat oblikovanja gradske šume počeo kad je Zagreb imao samo oko 125.000 stanovnika, pa je takvo otvaranje Medvednice bilo vezano uz ljubitelje šume i prirode, koje su tada nazivali planinarima. Prije Drugoga svjetskog rata HPD je u Zagrebu imao nekoliko tisuća članova, a uređena gradska šuma bila je važan preduvjet za njihovu aktivnost.

Glavni pothvat u okviru otvaranja Medvednice planinarima bila je gradnja »Leustekovog puta«, uz koju se veže istinita anegdota. U

VESNA HOLEVAC

Šumarov grob – izvor potoka Blizneca koje je Albin Leustek posebno volio i tu želio biti pokopan

vrijeme pripreme za izvedbu toga »puta« senator Matica postavio je na gradskom magistratu pitanje zašto graditi još jedan pristup Sljemenu kad već postoji HPD-ova staza preko Kraljičina zdenca. Odgovor ing. Leusteka bio je: »I neplaninari, osobito starija godišta, trebaju došetati na Sljeme, pa je to staza kojom svatko može bez velikog napora dohvatiti vrh Sljemena«.

Budući da u to vrijeme nije bilo džipova za kretanje po šumi, Leustek je svoj svakodnevni posao obavljao na malom bosanskom konjiću koji se odazivao na ime Vranac. Imao je i prilično jaku mrežu lugara i lugarnica za čuvanje šume. Evo samo nekoliko lugarskih imena: Ožbolt, Lukačin, Špoljar, Dane Modrić i drugi. Leustek je lugare s cijelog njihova revira zvao »na okup« svojevrsnim malim »topićem« koji je opalio kad je trebalo. Ne treba sumnjati da je tim svakodnevnom obavljanjem poslova i čuvanjem gradske šume sebina vrat navukao podosta protivnika među krivolovcima i drvokradicama pa su lugari uvijek imali posla.

Ne treba zaboraviti niti skijaše, koji su se nedjeljom u velikom broju koristili Sljemenom kao mjestom za svoj sport. Među početnicima je kao skijalište bila osobito obljubljen tzv. Činovnička livada, a među naprednijima livada kod Rauchove lugarnice na Hunjki. Osim nedjeljnih skijaša, bilo je na Sljemenu i vete-

rana kao što su Miha Majnarić, Šafar i mnogi drugi.

Gradska je šuma bila vrlo važna i kao upravo nevjerojatno korisna klimatska oaza za inače vlažan i klimatski težak grad Zagreb. U blizini Brestovca bile su barake austrougarskog lazareta (nestale su oko 1975.), koje su poslije rata služile kao bolnica, a na samom Brestovcu bila je velika i poznata bolnica za liječenje tuberkuloze i plućnih bolesti. Ta je medvednička bolnica doživjela nagli procvat pod mudrom upravom poznatoga zagrebačkog pulmologa dr. Nemanića.

Koliko je ing. Leustek volio Medvednicu svjedoči i činjenica da je svoj dom smjestio u zagrljaju Medvednice. Prije 81 godine sagradio je u tada »pustim i udaljenim« Mlinovima obiteljsku kuću, a potom na oko 6.000 m² zasnovao divan park, koji je popunila i njegovala njegova kći Planinka, inače po struci dendrologinja. Hrvatska i Grad Zagreb zaštitili su taj park 1963. kao spomenik kulture. Grad Zagreb je u nastavku toga parka predvidio budući gradski botanički vrt koji bi obuhvatio i topao potok u dolini Grašćice.

Kako je u razdoblju između dva svjetska rata Medvednica postala rekreativno stjecište mnogih Zagrepčana, katolička je crkva pristupila izgradnji crkvice na samom grebenu

Grobnica obitelji Leustek od zelenog škrljevca uz crkvu u Šestinama, gdje je pokopan Albin Leustek

VESNA HOLEVIAC

Leustekova staza

Medvednice da bi nedjeljnim izletnicima omogućila sudjelovanje u svetoj misi. Mjesto za gradnju crkve odredio je sam ing. Leustek, a odabrao je mjesto na grebenu zaštićeno od vjetrometina i lako pristupačno i sa sjeverne i južne strane Medvednice. Izgradnjom kapelice posvećene Majci Božjoj Kraljici Hrvata, trasiran je hodočasnički put uz tu crkvicu - po grebenu Medvednice do kapelice Majke Božje Snježne, pa uz istočnu padinu Medvednice do prijevoja Laza, samo 4 km udaljenog do Marije Bistrice. Hodočasnici su taj put prevaljivali za 2 do 3 dana jer tada duž grebena Medvednice od Hunjke do triangulacijske točke na Rogu nije bilo uređenog puta.

Na sjevernom i južnom podnožju Medvednice brojna su naselja s vrlo zanimljivim obilježjima. Vidočani su, na primjer, bili poznati po svojim lijepo izrađenim, danas na žalost zaboravljenim drvenim igračkama za djecu, koje su se izrađivale od špaltane bukvine (tada nije bilo opreme za fino piljenje), prekrasno bojenim prirodnim bojama (nije bilo

ni novaca za anilinske boje). To su bile drvene ptice koje su klepetale krilima, niz raznovrsnih kolica i mnogo drugih bogatom maštom oblikovanih igračaka. Muški stanovnici tih podsljemenskih sela, duboko uvučenih među obronke Medvednice, imali su još 1941. dugu kosu koja im je padala gotovo do ramena i bili su vrlo prepoznatljivi na Kraljevskom sajmu u Zagrebu i na proštenjima na kojima su nudili svoje drvene proizvode. Može se reći da je osnovica za življenje u tim naseljima bila šuma.

Iako je Leustek uvijek želio počinak u zelenom zagrljaju »svoje« Medvednice, od njegove je želje ostalo samo ime za jedan od najslikovitijih izvora na Medvednici – Šumarev grob. Pokopan je ipak na groblju u Šestinama, uza sam sjeverni zid crkve, odakle se lijepo vidi Medvednica. Grob je izrađen od karakterističnog sljemenskoga zelena kamena škrljevca, a ukrašen odabranim crnogoričnim i šumskim biljem.

prema rukopisu Planinke Leustek Zimmer
pripremio Branko Meštrić